

Ustawa

z dnia ... 2024 r.

o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw¹

Art. 1. W ustawie Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz.U. 2023 poz. 682 z późn. zm.²) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 po pkt 5a dodaje się kolejno pkt 5b-5d w następującym brzmieniu:

„5b) Budowli ochronnej - należy przez to rozumieć obiekt budowlany lub jego część przeznaczony do ochrony osób, urządzeń, zapasów materiałowych lub innych dóbr materialnych przed skutkami wynikającymi z działań zbrojnych i zdarzeń terrorystycznych, katastrof ekologicznych, przemysłowych, i ekstremalnych zjawisk pogodowych. Budowle ochronne dzielimy na:

5c) schronie – należy przez to rozumieć budowlę ochronną o konstrukcji zamkniętej i hermetycznej, określonej kategorii odporności, wyposażoną w urządzenia filtrowentylacyjne,

5d) ukryciu - należy przez to rozumieć budowlę ochronną o konstrukcji niehermetycznej i określonej kategorii odporności w tym przystosowane pomieszczenia garaży podziemnych i budynków, tunele, budowle ziemne, wykopy, osłony zabezpieczające lub inne przygotowywane doraźnie miejsca służące tymczasowej ochronie, wykorzystywane w przypadku braku możliwości zapewnienia ochrony w schronach.”

1 Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane; ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami; ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym; ustawę z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych; ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2 Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. poz. 553, 967, 1506, 1597, 1681, 1762, 1890, 1963, 2029 oraz 2127.

- 2) w art. 5 ust. 1 pkt 6 otrzymuje następujące brzmienie: „6) ochronę ludności, zgodnie z wymaganiami obrony cywilnej w rozumieniu Konwencji Genewskiej z 12 sierpnia 1949 r. wraz z Protokołami Dodatkowymi do tej konwencji. W szczególności ochrony życia i zdrowia ludności cywilnej przed skutkami działań zbrojnych.”
- 3) w art. 5 po ust. 2b wprowadza się:
 - a)ust. 2c w brzmieniu: „2c. Nowo wznoszone garaże wielostanowiskowe zagłębione w gruncie przynajmniej częściowo, budynki użyteczności publicznej realizowane w ramach inwestycji celu publicznego, budynki biurowe usytuowane na terenach zakładów pracy o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym lub terenach zamkniętych niezbędnych dla obronności państwa, o ile nie przewidziano w nich schronów, powinny posiadać pomieszczenia spełniające przynajmniej minimalne wymagania ukrycia dla takiej liczby osób, która wynika z założeń projektowych dla danego budynku lub zespołu budynków.”
 - b)ust. 2d w brzmieniu: „2d. Nowo powstające lub rozbudowywane podziemne systemy transportu szynowego typu metro powinny spełniać wymagania schronu, zapewniającego ochronę ludności danej dzielnicy lub osiedla.”
- 4) art. 6 otrzymuje brzmienie: „Art. 6. Dla działek budowlanych lub terenów, na których jest przewidziana budowa obiektów budowlanych lub funkcjonalnie powiązanych zespołów obiektów budowlanych, należy zaprojektować odpowiednie zagospodarowanie, zgodnie z wymaganiami art. 5 ust. 1–2d, zrealizować je przed oddaniem tych obiektów (zespołów) do użytkowania oraz zapewnić utrzymanie tego zagospodarowania we właściwym stanie techniczno-użytkowym przez okres istnienia obiektów (zespołów) budowlanych.”
- 5) art. 7 ust. 2 otrzymuje brzmienie: „2. Warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, określają, w drodze rozporządzenia: 1) minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa dla budynków oraz związanych z nimi urządzeń;

- 2) właściwi ministrowie, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, dla obiektów budowlanych niewymienionych w pkt 1.
- 3) minister właściwy do spraw wewnętrznych dla obiektów budowlanych lub ich części służących ochronie ludności.”
- 6) art. 7 ust. 3 otrzymuje brzmienie: „3. Warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, mogą określić, w drodze rozporządzenia:
- 1) minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa – dla budynków mieszkalnych;
- 2) właściwi ministrowie, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa – dla innych obiektów budowlanych;
- 3) minister właściwy do spraw wewnętrznych dla obiektów budowlanych lub ich części służących ochronie ludności.”
- 7) art. 7 ust. 4 otrzymuje brzmienie: „4. Właściwi ministrowie, określając warunki techniczne, o których mowa w ust. 1, uwzględniają wymagania, o których mowa w art. 5 ust. 1–2c, oraz potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240).”
- 8) w art. 29:
- a) w pkt 33 kropkę zastępuje się średnikiem,
- b) dodaje się pkt 34 w brzmieniu: „34) znajdujących się pod ziemią lub częściowo zagłębionych w gruncie budowli ochronnych o powierzchni użytkowej do 35m².”
- 9) w art. 31 ust. 1b:
- a) w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem,
- b) dodaje się pkt 3 w brzmieniu: „3) budowli ochronnych.”

Art. 2. W Ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2023 r. poz. 344 z późn. zm.³) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 6 pkt 7 otrzymuje brzmienie: „7) budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń, niezbędnych na potrzeby obronności państwa oraz ochrony życia i zdrowia ludności cywilnej na wypadek wojny, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, wynikających z umów lub porozumień międzynarodowych, ochrony granicy państwowej lub ze względu na zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych, zakładów dla nieletnich oraz budowli ochronnych dla ludności cywilnej;”
- 2) w art. 6:
 - a) w pkt 10 kropkę zastępuje się średnikiem,
 - b) po pkt 10 dodaje się pkt 11 w brzmieniu: „11) ochrona życia i zdrowia ludności cywilnej w przypadku działań wojennych i pomoc ofiarom tych działań zgodnie z postanowieniami Konwencji Genewskiej z 12. sierpnia 1949 r. poprzez:
 - a) zapewnienie schronienia, dostępu do wody i żywności oraz opieki medycznej poprzez wyznaczenie i właściwe oznaczenie miejsc takiego zaopatrzenia,
 - b) planowanie i organizację ewakuacji ludności cywilnej w związku z realizowanymi działaniami zbrojnymi lub stanami kryzysowymi na danym terenie poprzez wyznaczenie miejsc zbiórki ludności do ewakuacji oraz dróg ewakuacyjnych oraz informowanie o nich ludności poprzez ich właściwe oznaczenie i ogłoszenie.”

Art. 3. W Ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3:
 - a) w pkt 11 kropkę zastępuje się średnikiem,

³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1113, 1463, 1506, 1688, 1762, 1906, 2029)

b) dodaje się punkt 12 w brzmieniu: „12) zagrożeniu militarnym - należy przez to rozumieć zagrożenie wynikające z realizacji działań zbrojnych na danym obszarze.”

2) w art. 4 ust. 1:

a) w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się kolejno punkty 7-9 w brzmieniu: „7) zapewnienie spójności między planami zarządzania kryzysowego a planami obronnymi;

8) przygotowanie i ewidencjonowanie budowli ochronnych dla ludności cywilnej;

9) przygotowywanie syren alarmowych w ilości zapewniającej słyszalność sygnałów powszechnego ostrzegania i alarmowania na obszarach zamieszkałych przez ludność cywilną.”

3) w art. 4. ust. 2:

a) w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się kolejno punkty 6-7 w brzmieniu: „6) zapewnienie miejsc w ogólnodostępnych budowlach ochronnych przynajmniej dla 50% ludności cywilnej;

7) zapewnienie zapasowych miejsc pracy oraz stanowisk kierowania dla organów administracji publicznej w budowlach ochronnych.”

4) art. 5 ust. 5 otrzymuje brzmienie: „5. Plany zarządzania kryzysowego uzgadnia się z kierownikami jednostek organizacyjnych, w zakresie ich dotyczącym, planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć określonych w planie oraz z Ministerstwem Obrony Narodowej i Sztabem Generalnym Wojska Polskiego w zakresie zagrożeń militarnych.”

5) w art. 14 ust. 2:

a) w pkt 8 kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się kolejno pkt 9-13 w brzmieniu: „9) prowadzenie ewidencji budowli ochronnych na obszarze województwa;

10) organizowanie, rozbudowa i zapewnienie gotowości do natychmiastowego użycia systemu powszechnego ostrzegania i alarmowania na obszarze województwa;

- 11) wydawanie zarządzeń w zakresie przygotowania budowli ochronnych dla ludności;
- 12) zapewnienie gotowości eksploatacyjnej budowli ochronnych będących w zarządzie województwa;
- 13) bieżące utrzymanie i remonty budowli ochronnych będących w zarządzie województwa."

6) w art. 17 ust. 2:

a) w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się kolejno punkty w brzmieniu: „7) prowadzenie ewidencji budowli ochronnych na obszarze powiatu;

8) nadzór nad systemem alarmowym na obszarze powiatu;

9) zapewnienie gotowości eksploatacyjnej budowli ochronnych będących w zarządzie powiatu;

10) bieżące utrzymanie i remonty budowli ochronnych będących w zarządzie powiatu."

7) w art. 19 ust. 2:

a) w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się kolejno punkty 7-12 w brzmieniu: „7) prowadzenie ewidencji budowli ochronnych na obszarze gminy;

8) zapewnienie gotowości eksploatacyjnej budowli ochronnych będących w zarządzie gminy;

9) oznakowanie budowli ochronnych;

10) bieżące utrzymanie i remonty budowli ochronnych będących w zarządzie gminy;

11) nadzorowanie słyszalności syren alarmowych na obszarze gminy w uzgodnieniu z właściwym miejscowo starostą;

12) zapewnienie awaryjnych ujęć wody służących zaopatrzeniu ludności w wodę w przypadku awarii systemu wodociągowego."

8) W art. 5 ust. 2 pkt 2:

a) w lit. d średnik zastępuje się przecinkiem,

b) po lit. d dodaje się lit. e w brzmieniu: „e) procedury określające postępowanie w sytuacjach zagrożenia militarnego;”

9) W art. 5. ust. 2. pkt 3:

a) w lit. I kropkę zastępuje się przecinkiem,

b) po literze I dodaje się kolejno punkty m-o w brzmieniu: „m) ewidencję budowli ochronnych, n) procedury zapewnienia gotowości eksploatacyjnej budowli ochronnych, o) plany doraźnego przystosowania obiektów budowlanych lub ich części do funkcji ochronnych.”

Art. 4. W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 70, 1313, 2291) w art. 7 w ust. 1 dodaje się pkt. 9a w brzmieniu: „9a) budowle ochronne przeznaczone do ochrony ludności cywilnej i zajęte pod nie grunty, jeżeli są wpisane do ewidencji prowadzonej przez właściwy terenowo organ administracji publicznej, za wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej;”

Art. 5. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597, 1688, 1890, 2029, 2739) wprowadza się następujące zmiany:

1) art 1. ust. 3. otrzymuje brzmienie: „3. Ustalając przeznaczenie terenu lub określając potencjalny sposób zagospodarowania i korzystania z terenu, organ waży interes publiczny i interesy prywatne, w tym zgłaszane w postaci wniosków i uwag, zmierzające do ochrony istniejącego stanu zagospodarowania terenu, jak i zmian w zakresie jego zagospodarowania, a także analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne i z zakresu obrony cywilnej.”

2) w art. 1 po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu: „5. W przypadku sytuowania nowej zabudowy, uwzględnienie wymagań bezpieczeństwa ludzi i mienia następuje poprzez: 1) planowanie w granicach administracyjnych miast garaży podziemnych lub podziemnych części budynków z funkcją budowli ochronnej, w celu zapewnienia miejsc w budowlach ochronnych ogólnodostępnych dla co najmniej 50% ogółu ludności na obszarze objętym planowaniem

przestrzennym;

2) planowanie lokalizacji syren alarmowych w ilości zapewniającej słyszalność sygnałów powszechnego ostrzegania i alarmowania na obszarze objętym planowaniem przestrzennym; 3) zapewnienie możliwości dojazdu pojazdów używanych w związku z ratowaniem życia i mienia ludzkiego, ewakuacją ludności, bądź usuwaniem skutków katastrof.”

3) W art. 13b pkt. 3:

a)w lit. s średnik zastępuje się przecinkiem,

b)po lit. s dopisuje się lit. t w brzmieniu: „t) obiekty służące obronie cywilnej w tym budowle ochronne:”

4) W art. 13f wprowadza się następujące zmiany:

a)w ust. 1 pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem,

b)w ust. 1 dodaje się kolejny 3 pkt w brzmieniu: „3) budowli ochronnych dla ludności cywilnej.”

c)w ust. 7 pkt 3 otrzymuje brzmienie: „3) ustalenie zasad zapewnienia dostępu do przedszkola, żłobka, ambulatorium podstawowej opieki zdrowotnej, budowli ochronnych dla ludności cywilnej, w tym wraz z wyszczególnieniem ich typu, biblioteki, domu kultury, domu pomocy społecznej, urządzonego terenu sportu, przystanku publicznego transportu zbiorowego, placówki pocztowej, apteki oraz posterunku policji lub posterunku jednostki ochrony przeciwpożarowej;”

d)w ust. 7 pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem,

e)w ust. 7 po pkt 5 dodaje się kolejno pkt 6 w brzmieniu: „6) ustalenie różnych regulacji dotyczących dostępności obszarów służących obronie cywilnej wraz z wyszczególnieniem zróżnicowanych typów i pojemności schronów i ukryć dla różnych obszarów gminy w zależności od przewidywanej liczby ludności na danym terenie.”

f) w ust. 8 kropkę na końcu zdania zastępuje się średnikiem,

g)po ust. 8 dodaje się ust. 9 w brzmieniu: „9. Przez zapewnienie dostępu do budowli ochronnej dla ludności cywilnej rozumie się zapewnienie miejsc w ogólnodostępnych budowlach ochronnych dla 50% mieszkańców lub użytkowników danego obszaru.”

5) W art. 13h ust. 2:

a)w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem,

b)dodaje się kolejno pkt 5 w brzmieniu: „5) sposobu uwzględnienia planów zarządzania kryzysowego w zakresie sposobu udostępniania obiektów służących obronie cywilnej.”

6) W art. 15 ust. 2:

a)w pkt 12 na końcu zdania kropkę zastępuje się średnikiem,

b)dodaje się kolejno pkt 13 w brzmieniu: „13) zasady lokalizowania obiektów służących obronie cywilnej w tym budowli ochronnych dla ludności.”

7) Art. 17 pkt 6 litera a otrzymuje brzmienie: „a) opinie o projekcie planu miejscowego do:

– gminnej lub innej właściwej, w rozumieniu art. 8, komisji urbanistyczno-architektonicznej,

– wójtów, burmistrzów gmin albo prezydentów miast, graniczących z obszarem objętym planem miejscowym, w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym,

– regionalnego dyrektora ochrony środowiska, jeżeli odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,

– marszałka województwa w zakresie:

– – udokumentowanych złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, innych niż złoża strategiczne,

– – udokumentowanych wód podziemnych,

– (uchylone)

– właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska w zakresie lokalizacji nowych zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, nowych inwestycji i zagospodarowania terenów w sąsiedztwie zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w przypadku gdy te inwestycje lub sposób zagospodarowania terenów zwiększają ryzyko lub skutki poważnych awarii przemysłowych, oraz zmian, o których mowa w art. 250 ust. 5 i 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, w istniejących zakładach o zwiększonym lub

dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej w zakresie potrzeb dotyczących zapewnienia wody do celów przeciwpożarowych oraz dojazdu dla pojazdów jednostek ochrony przeciwpożarowej,

– właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
– starosty, jako właściwego organu ochrony środowiska w zakresie terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy – operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego w zakresie sposobu zagospodarowania gruntów leżących w odległości nie większej niż:

– – 25 m od osi napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć, w przypadku gdy napięcie znamionowe tej linii elektroenergetycznej wynosi 220 kV,

– – 40 m od osi napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć, w przypadku gdy napięcie znamionowe tej linii elektroenergetycznej przekracza 220 kV, lecz jest nie większe niż 400 kV,

– – 70 m od osi napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć, w przypadku gdy napięcie znamionowe tej linii elektroenergetycznej przekracza 400 kV,

– – 25 m od osi linii kablowej HVDC 450 kV oraz żyły powrotnej,

– operatora systemu przesyłowego gazowego w zakresie sposobu zagospodarowania gruntów leżących w odległości nie większej niż:

– – 65 metrów od osi gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy mniejszej niż 500 mm lub równej 500 mm,

– – 100 metrów od osi gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy większej niż 500 mm, operatora systemu dystrybucyjnego gazowego w zakresie terenów leżących w odległości nie większej niż:

– – 65 m od osi gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy mniejszej niż 500 mm lub równej 500 mm,

– – 100 m od osi gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy większej niż 500 mm,

– – 35 m od osi gazociągu podwyższonego średniego ciśnienia o średnicy

mniejszej niż 500 mm lub równej 500 mm,

– 50 m od osi gazociągu podwyższonego średniego ciśnienia o średnicy większej niż 500 mm,

– podmiotu zajmującego się transportem ropy naftowej lub produktów naftowych rurociągami przesyłowymi dalekosięznymi w zakresie terenów leżących w odległości nie większej niż 20 m od osi istniejącego rurociągu przesyłowego dalekosiężnego służącego do transportu ropy naftowej lub produktów naftowych,

– właściwego zarządcy infrastruktury kolejowej w zakresie dotyczącym sposobu zagospodarowania obszarów kolejowych i terenów przyległych do obszarów kolejowych, dyrektora zarządu zlewni Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w zakresie wpływu ustaleń planu na funkcjonowanie melioracji wodnych

– właściwego starosty w zakresie zasad lokalizowania obiektów służących obronie cywilnej w tym budowli ochronnych dla ludności, a w miastach na prawach powiatu do właściwego wojewody.”

- 8) W art. 39 dodaje się ust. 9 w brzmieniu: „9. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się obiekty służące obronie cywilnej.”

Art 7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych i administracji najpóźniej w czasie 3 miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy ogłosi w drodze rozporządzenia:

1. Warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budowle ochronne i ich usytuowanie.
2. Szczegółowe zasady lokalizowania obiektów służących obronie cywilnej w planach zagospodarowania przestrzennego.
3. Warunki techniczne utrzymania budowli ochronnych.
4. Zasady ewidencjonowania i oznakowania oraz informowania ludności o ich dostępności.

5. Zasady organizacji i warunki przygotowania oraz sposób funkcjonowania Systemów wykrywania zagrożeń, powszechnego ostrzegania i alarmowania oraz właściwości organów w tych sprawach.

Art 8. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamierzenia budowlanego wznoszonego na podstawie pozwolenia na budowę, wniosku o wydanie decyzji o zatwierdzenie projektu zagospodarowania działki lub terenu oraz projektu architektoniczno-budowlanego albo wniosku o zmianę pozwolenia na budowę, udzielonego przed wejściem jej w życie.

Art 9. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Cel i potrzeba wydania ustawy, rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma zostać unormowana

Bezpieczeństwo obywateli jest jednym z najważniejszych zadań państwa wyrażonym w Art. 5. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Konwencji Genewskiej z 12. sierpnia 1949 r. wraz z Protokołami Dodatkowymi. Jak pokazuje doświadczenie ostatnich trzech dekad, obecne prawodawstwo okazuje się nieskuteczne nie dając jednostkom samorządu terytorialnego wystarczającej podstawy prawnej i narzędzi do realizacji tego obowiązku. Samorządy poszczególnych szczebli zgłaszały wielokrotnie, że brakuje stosownych przepisów definiujących zadania z zakresu obrony cywilnej, wyznaczających właściwe do ich realizacji podmioty, w zakresie budowli ochronnych brakuje w przepisach definicji takowych budowli, co jest problemem w projektowaniu oraz tworzeniu nowych miejsc ukrycia. Problem ten był jasno wskazywany w raportach Najwyższej Izby Kontroli z lat 2012, 2014 i 2016. Od czasu wejścia w życie Ustawy o Obronie Ojczyzny, która zastąpiła Ustawę o Powszechnym Obowiązku Obrony Rzeczypospolitej sytuacja uległa dalszemu pogorszeniu. W efekcie Polska jest krajem o jednej z najniższych liczbie miejsc w budowlach ochronnych dla ludności cywilnej w Europie i regionie. Brak definicji i norm technicznych uniemożliwia faktyczną ocenę liczby i jakości ukryć i schronów oraz tworzenie takich miejsc. Niniejszy Projekt Ustawy ma na celu uzupełnienie i poprawienie istniejących przepisów w taki sposób aby umożliwić samorządom należyte wywiązywanie się z konstytucyjnego obowiązku ochrony obywateli. Zaproponowane przepisy mają także zachęcać obywateli do

tworzenia przydomowych schronów, ukryć oraz zobowiązywać inwestorów do uszanowania istniejących norm prawnych.

2. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Współczesne realia wymagają dostosowania się do różnych sytuacji kryzysowych stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia ludności wynikających ze zmian klimatycznych, katastrof naturalnych i przemysłowych oraz działań zbrojnych. W sytuacjach ekstremalnych, jednym z kluczowych narzędzi ochrony ludności są budowle ochronne. Niestety w dotychczasowym prawodawstwie narzędzie to pozostaje pomijane i niezdefiniowane, co uniemożliwia budowę i projektowanie takich obiektów dla celów cywilnych. Przedłożony Wysokiej Izbie projekt ustawy uzupełnia przepisy poprzez wprowadzenie jasno zdefiniowanych obiektów służących obronie cywilnej w skład których wchodzi budowle ochronne dzielące się odpowiednio na schrony i ukrycia. Wprowadzenie do przepisów prawa budowlanego, ustawy o gospodarce nieruchomościami, ustawy o planowaniu przestrzennym i ustawy o zarządzaniu kryzysowym tych pojęć wraz z definicjami, stanowi niezbędne uzupełnienie istniejących przepisów. Znowelizowane przepisy pozwolą właściwym ministrom na wydanie rozporządzeń regulujących projektowanie oraz budowanie budowli ochronnych na cele cywilne i bezpośrednio przełoży się na zwiększenie bezpieczeństwa obywateli w obliczu kryzysu.

Zaproponowane przepisy doprecyzują także obszar ewidencji budowli ochronnych oraz koordynacji systemu powszechnego ostrzegania i alarmowania w taki sposób, aby jasno określić jednostki odpowiedzialne za poszczególne zadania tak, aby stworzyć komplementarny system umożliwiający obywatelom korzystanie z budowli ochronnych w sytuacji zagrożenia, która wymaga zastosowania takiego środka ochrony. Zaproponowane przepisy porządkują zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego poszczególnych szczebli zapobiegając rozmytej odpowiedzialności oraz uzupełniają je tam, gdzie niezbędne dla funkcjonowania systemu zadania nie posiadały przypisanych podmiotów mających je realizować. Jest

to realizacja rekomendacji wystosowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli w raporcie dotyczącym systemu obrony cywilnej w Polsce z roku 2014.

Intencją wnioskodawców jest stworzenie warunków prawnych dla zapewnienia schronienia w budowlach ochronnych dla wszystkich mogących go potrzebować obywateli. W obliczu narastających zagrożeń geopolitycznych oraz klimatycznych budowa schronów i ukryć dla ludności cywilnej powinna być jednym z priorytetów w zakresie wzmacniania odporności państwa zgodnie z celami Krajowego Planu Odbudowy. Wprowadzenie zapisów ustawy pozwoli na jednoznaczne określenie warunków budowy, ewidencji, zasad użytkowania i remontów takich obiektów. Projektowane przepisy uwzględniają również kwestie dostępu do wody, żywności oraz opieki medycznej poprzez wyznaczenie i właściwe oznaczenie miejsc takiego zaopatrzenia.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Wnioskodawcy celowo proponują przepisy, o ograniczonym do niezbędnego minimum zakresie. Wychodząc z założenia, że w proponowanej formie nie będą stały w sprzeczności z tworzonymi obecnie przepisami Ustawy o Obronie Cywilnej. Przeciwnie, przepisy te jako niezbędne minimum, obejmujące jedynie wybrane narzędzia z zakresu szerokiej tematyki obrony cywilnej będą stanowiły bazę dla opracowywanego obecnie projektu ustawy. Pilne wprowadzenie proponowanych w przedłożonym projekcie zmian w przepisach pozwoli na jak najszybsze rozpoczęcie co do zasady długotrwałego procesu budowy systemu budowli ochronnych dla ludności cywilnej oraz tworzenia stosownych planów i procedur w zakresie zarządzania kryzysowego pozwalających na wykorzystanie ich w wymagającej tego sytuacji kryzysowej.

Ustawa proponuje także narzędzia zachęcające inwestorów indywidualnych i komercyjnych do budowy i ewidencjonowania budowli ochronnych poprzez stosowne ulgi podatkowe. Pozwoli to jednostkom samorządu terytorialnego do szybszego zaspokojenia potrzeby budowli ochronnych na ich terenie oraz stanowi podstawę do efektywnego projektowania budowli ochronnych na terenach o rzadszej zabudowie oraz przemysłowych.

4. Źródła finansowania

Przystosowanie nowobudowanych budynków do funkcji ochronnej dla ludności cywilnej zwiększa koszty ich budowy jedynie o 1,5% zgodnie z analizami Szefa Obrony Cywilnej Kraju oraz Państwowej Straży Pożarnej. Samorządy już wcześniej posiadały w zakresie swoich obowiązków ochronę i pomoc osobom poszkodowanym w wyniku klęsk, kryzysów i potencjalnych działań wojennych oraz odpowiadające tym zadaniom budżety w obszarach obrony cywilnej, obronności oraz zarządzania kryzysowego. Dlatego oceniamy, że zaproponowane zmiany w przepisach nie spowodują nadmiernego obciążenia finansowego dla jednostek samorządu terytorialnego. Jednocześnie zauważamy, że proponowane zmiany stwarzają możliwość i podstawę prawną dla właściwych Ministerstw do tworzenia programów wsparcia dla samorządów w realizacji zadań z zakresu ochrony życia i zdrowia ludności cywilnej.

5. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Projekt nie stoi w sprzeczności z prawem Unii Europejskiej.

6. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw

Proponowana ustawa nie wpływa w sposób bezpośredni na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

7. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy nie został poddany konsultacjom społecznym ale został skonsultowany z przedstawicielami środowiska zajmującego się problematyka obrony cywilnej oraz ochrony ludności.

8. Zgodność z Konstytucją RP

W ocenie projektodawcy przedstawiony projekt ustawy jest zgodny z Konstytucją RP.

9. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

W art. 7 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2023 poz. 682 z późn. zm.) zawarto upoważnienia do wydania aktów wykonawczych w zakresie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane przez ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa dla budynków oraz związanych z nimi urządzeń lub dla właściwych ministrów, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, dla obiektów budowlanych niewymienionych w pkt 1.

Ochrona ludności jako zadanie publiczne jest realizowane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i administracji, jako dział administracji publicznej, zgodnie z klasyfikacją działów administracji rządowej, więc zasadne wydaje się aby rozporządzenia dotyczące tych zadań także zostały przygotowane przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

Projekt ustawy w art. 7 zakłada stworzenie następujących aktów wykonawczych do ustawy:

1. Warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budowle ochronne i ich usytuowanie.
2. Szczegółowe zasady lokalizowania obiektów służących obronie cywilnej w planach zagospodarowania przestrzennego.
3. Warunki techniczne utrzymania budowli ochronnych.
4. Zasady ewidencjonowania i oznakowania oraz informowania ludności o ich dostępności.
5. Zasady organizacji i warunki przygotowania oraz sposób funkcjonowania Systemów wykrywania zagrożeń, powszechnego ostrzegania i alarmowania oraz właściwości organów w tych sprawach.